

նալ, այն աստիճանի նա յաջողեր է, մինչև իսկ Սրբազան Հայրապետին իսկ մեծ գոհունակու-թեան արժանանալով...

« Բաւարո կարգացմանն-կ'ըսէ ինքն իսկ Ալգերեան Հ. Մկրտիչ - տարաւ կիսաստիճակազն Հ. Մկրտիչ դա-ւետարանն առ պապն, և նա յոտին կալով՝ իրտաճով իմն համբուրեալ »:

Ժամանակագիրը կէտ առ կէտ կը շարունակէ ապա Քահանայապետական ձայնաւորին յաջոր-դական ընթացքը նկարագրել, ամէն սեփական ձեւերովը, զոր ներկայացնել հոս զանց կ'ընենք: Կը հետաքրքրէ սակայն դէպք մը, որ տեղի ու-նեցած է պատարագէն վերջ, երբ Պիոս Է. քա-հանայապետական խոյրը դնելով՝ պատշգամբն կ'օրհնէ հրապարակին մէջ խոնուած ժողովուրդը, որոնք կը գտնեն. Կնեցցէ, կնեցցէ քահանայա-պետը:

« Մտացեալք կամ անգիտացեալք ըստ սովորութեան Հռովմայ հայցել զներողութիւն, բայց դիտաւորութիւն էր նոյն, վասն որոյ և սրբազանն ինկէց ի վայր զթուղթ ներողութեան. և եղևն նշմուռք ձայնից կրկին՝ հանդերձ թնդանօթիւք են. »:

Երկու Միութեաններուն անունները վե-նետոյ լրագրաց մէջ ալ յատկապէս յիշատա-կուեր են, իբր պաշտօնական բաժին ունեցող յոյն ծիսակատարներ՝ սոյն թագադրութեան Զայնաւորին. իսկ ծանօթ անձինք ուրախակ-ցութիւն յայտներ են ամէն անգամ Միութե-անին մը հանդիպելուն:

Ըստ տեղեկագրութեան Ալգերեանի՝ կ'աւելցը-նենք, որ Պիոս Է. փառաւոր ձայնաւոր մ'ալ մատուցել է նոյն տարւոյ ապրիլ 13-ին Զատիկի օրը վնետոյի Ս. Պետրոս պատրիարքական եկեղեցւոյն մէջ, և դարձեալ հրաւիրուելով՝ միև-նոյն դերերը կատարեր են Հ. Ստեփան և Հ. Մկրտիչ:

Հ. Ղ. ՏԱՅԵԱՆ

Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀԱՄԵՐՈՍԻ ՈՂԻՍԱԿԱՆ

Ա. ԵՐԿ

(Շար. տես 1921 թ. Բ. Էջ 383)

Պատասխանեց անոր ըզգօն Տեղեմաքն.
« Հիւր, ես պիտի անկեղծութեամբ խօսիմ քեզ. Մայրը կ'ըսէ թ' Ողիսէսի որդին եմ. ես չեմ գիտեր, զի ո՞վ իր հայրը ճանչցաւ, իցիւ զաւակն ըլլայի ես երջանիկ Մարդու մ'որ իր կալուածներուն մէջ հասնէր Ալեոյթի. բայց այն դիցացած որ կ'ըսես թէ հայրս ըլլայ՝ մարդոց մէջ պինդ զբժբախտն է: Ահաւստիկ ինչ որ ինծի հարցուցիր »:

Յարեց ծաւի աստուածունհին Աթենաս.
« Բայց աստուածները չեն վճռած՝ որ քու ցեղդ Անշուք մընայ ապագային, զի ծննաւ Լգբեզ նոյն ինք Պենելոպէն. բայց եկուր Ընէ ինծի անկեղծութեամբ. ինչ խնջոյք է այդ և ինչ է այդ ամբոխն, ինչ պէտք կար, Հանդէս մըն է թէ հարսանիք, զի ատի Հասարակաց ծախքով եղած խրախճան չէ. ինձ կը թըրի որ այդ լիբբերն եկեր հոս քու պալատիդ մէջ կը շուայտին գեղիւթութեամբ: Ողջմիտ ո՞ր և է մարդ հոս որ մըտնէր Այդ լըբբութեանց վըրայ պիտի զայրանար »:

Պատասխանեց անոր ուշիմ Տեղեմաքն.
« Ողիւնտեւ ինծի կ'ուղղես դուն, ո՞վ հիւր, Հարցումներ այդ բաներուն վրայ, գիտցիր արդ որ ընչեղ էր այս տունն երբեմն ու ամբօծ, Ուշափ ատեն որ Ողիսէս այս տեղ էր. Բայց աստուածները շարիքներ նիտալով՝ Ուրիշ կերպով սահմանեցին, ուղեցին Որ մարդոց պինդ անփառունակն ըլլայ ան: Եւ ան վըրան այնչափ պիտի չըլայի եթէ ինկած մեռած ըլլար Նիկիոն՝ Ընկերներուն հետ մէկ, և կամ մարտէն վերջ Բարեկամաց գիրկը. Բոլոր Աթայեանք Անշուտ իրեն զամբան պիտի կանգնէին, Որ պիտի մեծ պարծանք ըլլար իր որդւոյն Ապագային. սակայն Արպեայք չուպցին Անարգանք զանի երկրէս. կորսաւ ան Անտես՝ անուր, թողւով ինձ սուգ ու արցունք. Եւ ան միայն չէ որ կու լամ ու կ'ողբամ. Դիք ինձ ուրիշ զբմնէ ցաւեր նիկեցին: Գուլիթին, Ամաճ, ծառուտ Զակինթոս կըզգիներուն բոլոր պետերն, և կը դարձեալ Ապառաժուտ իթակէի իշխաններն Ամէնքն ալ մօրքս հետ կ'ուզեն կարգը: Եւ կը սպառեն տունըս. մայրս ո՞վ կը մերձէ Այդ ժանտաժուտ ամուսնութիւն, և ոչ ալ Բանձրն կ'առնէ. իսկ անտք տունս հիմերէն կը քանդէ՝ իմ ժառանգութիւնս ուտելով. Եւ պիտի զիս ալ ուտեն քիչ ատենէն »:

Պատասխանեց անոր Պալլաս Աթենաս Բուզուած սըրտով. « Բա՛րէ, որքան պէտք ունիս դուն բացակայ Ոգիւտսին, խնդրելու վրէժ տարիաժուաց այդ անաժող ջոխիւնն: Զի եթէ ան զար այս ժամուռ ու կենայ Տանը չնմին վրայ՝ սպողարտով, վահանով զոյգ տէգով, այնպէ՛ս ինչպէս տեսայ ես Զայն առաջին անգամ մեր տունն երբ կ'ըմպէր կ'ուրախանար՝ Եպիտոսն իր դարձին, Ուր էր գացեր երազ նաւով՝ խնդրելու Մահաբէր թոյն մը Մերմերեան իլլոսէն, Որ ջրորեղէն անով սպքներն իր պղղինն: Անաճական աստուածներն վախալով Մերժեց իլլոս, բայց սակայն հայրըս տըւաւ, Զի զանի շատ կը սիրէր. արդ Ոգիւտս եթէ այնպէս զար եղևար տարիաժուաց, Ատոնք բոլոր կ'ունենային շատ կարճ կեանք Քս դառն հարսնիք: Բայց այս բաներն անկասկած Աստուածներուն զիրկն են. թէ ան պիտի գայ թէ ոչ՝ զանոնք իր տանը մէջ պատժելու: Բայց ես քեզի խորհուրդ կու տամ՝ որ մտածես Ատոնք բոլոր վանել վտարել պալատէն: Ուշադրութեամբ մըտիկ ըրէ՛ խօսքերուս եթէ կ'ուզես, եւ զանոնք միտքդդ պահէ. Եղևն զիցացողները ժողովի կանչէ վաղն, եւ աստուածները քեզ վրկայ բրոնելով Լրեցուր ձայնըդ ամենուն. ըստիպէ Տարիաժուներն՝ որ իրենց տունը քաշուին. եւ մայրդ եթէ կարգըւելու միտք ունի, թող իր ճգորդ հօրը պալատը դառնայ. Զանի պիտի կարգէ իր ծնողքն, հոյակապ Օժիտ մ'անոր պատրաստելով, հայր մ'ինչպէս իր պարտատէ եր սիրասուն աղչիլան. Իսկ քեզ՝ ուզեն եթէ ինձի հաւատալ՝ կու տամ խորհուրդ մը խելացի. պատրաստէ հաւերովդ պինդ ընտիրն, ու մէջը լցուր Գըսան կըտրիճ թիւմպաներ, ու զըսա Տեղեկութիւն անուն շատոնց բացակայ շօրըդ մասին, գուցէ թէ մէկը քեզի Լուր մ'հաղորդէ, եւ կամ ականջըդ հասնի Համբաւը՝ ձայնն Արամազդի, որ պինդ լաւ կը տարածէ մարդոց անունն երկրի վրայ: Պիտոս զընա նախ եւ հարցուր հետադարձ, Անկէ անցիր Սպարտա՝ խարտեալ Ատրիտեան Մենիւալին, պղղընձագզետ Աթանոք մէջ ինքն էր մարտէն ամենէն վերջը դարձողն: Եթէ լըսես թէ Ոգիւտսն ողջ է դեռ եւ թէ դառնայ պիտի, տարի մ'ամբողջ դուն Պէտք է սպասես՝ թէ՛ն յոգնես ու սպառած. Իսկ եթէ դուն լըսես թէ ան մեռեր է եւ ոչ ետ է, դառնալով քու հայրենի Միւրուն երկիրդ՝ անոր դամբան մը կանգնէ Թաղմանական պերճ հանդէսներ սարքելով՝ Արժանաւոր իրեն, եւ մայրդ կարգէ: Եւ այս բաներն երբոր ի գուր հանես դուն, Ապա ինչոյ մտածէ սըրտովդ ու հոգովդ թէ ինչպէս տանըդ մէջ պիտի փողոցայ Տարիաժուներն՝ լլլայ դուով թէ՛ յայտնի: Ա՛լ դուն պէտք չէ տըղայական խաղերու. Տաւ ինքզինքդ, ինչու որ ալ տըղայ չես: Զիմացար ինչ փաւք ժառանգեց մարդոց մէջ

Դիւցալն Որեստ ըսողանելով Էգիսթոսն՝ Իր հօր խոշոր վատշուրէր, որ մարինց Հըռչակաւոր իր հօրն արեւն անուշակ, Սիրելի, դուն ալ՝ վասն զի կը տեսնեմ Լզքեզ ճգորդ ու զեղեցիկ՝ քաշ եղբր, Որ ապագան քեզի ալ տայ գովեստներ: Ես արդ պիտի իմ երազ նաւըս դառնամ Ընկերներուս քով, որ նեղուած ես գուցէ Սպասելով, դուն միտքդդ պահէ ըսածներս եւ օտարէ քեզի տըւած խորհուրդես:

Եւ Տեղեմաքն ըզգոյն տըւաւ պատասխան. « Հիւր իմ, ինձի անտարակոյս կ'ուղղես դուն Բարեհաճակամ խօսքեր՝ զերդ հայր մ'իր որդւոյն, եւ ես զանոնք բընաւ պիտի չըմոռնամ: Բայց կ'ողաշնէ կեցիքի դեռ, որչափ շուտայ Աւ ունենաւ դարձի, բաղնիք մ'ըրէ նախ եւ թեթեւցուր սիրտըդ, յետոյ նաւ զընա Ուրախ զըւարթ՝ ընծայ մ'առած պատուական, Զըքնաղագգի յիշատակ իմ կողմանէ, Զերդ բարեկամ հիւրեր կու տան հիւրերնուն»:

Անոր այսպէս պատասխանեց Աթենաս Աստուածունին ծաւր. « Զիս մի՛ արգիլեր իմ ուղիւն, պէտք է մեկնիմ, եւ ընծան՝ Զոր սիրտըդ քեզ կը դըրդէ ինձ ընելու, վերադարձնել կ'առնեմ ու տուն կը տանիմ, եւ առնելով այն չնախարհիկ քու պարգևը՝ Փոխադարձ քեզ կու տամ ընծայ մ'հոյակապ»:

Լսելով այսպէս Աթենասը մեղոյշ Սլացաւ զընաց անհետ նըման արծիւի. Բայց ներշնչեց անոր կորով ու խրախոյս եւ արծարծեց մըտքին մէջ հօրն իշխատակն: Իսկ ան հոգւովը խօլկալով՝ վախ ըզգաց, Զի հասկըցաւ թէ անիկա աստուած էր. Եւ իսկ եւ իսկ աստուածաժողով մահացուն ելաւ զընաց դէպ ի ջոխին հարսնատենչ:

Թարգմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ

ԻՆՉ Է ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Երաժշտութիւնը ձայներու հարտարապետութիւնն է:

ՄԱՏԱՐ ՏԸ ՍԳԱԵԼ

Երաժշտութիւնը կ'արթնցնէ թմրած զգացում, ներք, որոնց կարելիութիւնը պիտի չկարենայինք ըմբռնել եւ չենք ճանչնար նշանակութիւնը:

ՍԵՆՍԱՐԸ

Երաժշտութիւնը ընկերականութեան գործիք մ'է, վասն զի իր զօրութեամբ կը մօտեցնէ եւ կը կցէ իրարու հետ զմարդիկ՝ աւելի սեղմ, գործունեայ եւ ներքին կապով:

ՎԻՆԵԱ

Երաժշտութիւնը՝ ձայներու միջոցաւ զգացում, ներ բացատրելու արուեստն է:

ՎԷՊԵ